

Posudek na bakalářskou práci Liberální svoboda a její kritici, kterou napsala Kateřina Sluková

Bakalářská práce Kateřiny Slukové pojednává o jednom z ústředních témat politické filozofie, kterým je pojem svobody. Rozebrány zde najdeme nedávné polemiky, které liberální pojetí svobody vyvolalo. Diskuse o svobodě zasazuje Kateřina Sluková do debaty mezi liberalismem a komunitarismem, který má ovšem vícero úrovní a týká se řady dalších témat, třeba konceptu práv, rovnosti, pojetí společného dobra atd. Pro Kateřinu Slukovou spojujícím článkem těchto diskusí zůstává pojem svobody.

Svým způsobem se dá říci, že se jedná o zavedené téma v soudobé politické filozofii. V tomto ohledu se nedá očekávat, že by bakalářská práce mohla přijít s nějakým novým poznatkem nebo odhalit nějaké netušené vady v argumentaci směrodatných teoretiků. Oceňuji spíše to, že autorka dokázala diskusi teoreticky uchopit a srozumitelně osvětlit jednotlivé teoretické pozice. Osvojila si potřebné množství literatury, dokázala s literaturou pracovat, kriticky ji zhodnotit a se znalostí věci vyložila hlavní teoretické pozice, které v diskusi o liberálním pojetí svobody lze identifikovat. Navíc je patrné, že téma svobody nechápe jenom v abstraktním teoretickém smyslu, ale vnímá je jako důležité téma praktické dimenze lidského života. Vidno, že její snaha odhalit vady a meze liberálního pojetí svobody je nesena živým zájmem o překonání čistě formálního konceptu a o odhalení dimenzí svobody, které lidskému snažení dávají hodnotný smysl.

Autorka nejprve v úvodu přibližuje své téma, formuluje otázky a přichází s hypotézou, kterou v práci hodlá prověřit. Struktura práce pak logicky vyplývá z tohoto výkladu. V první kapitole je vyložen pojem negativní svobody v podání Isaiaha Berlina. Zde autorka správně poukazuje na to, že podle Berlina existuje nejen negativní svoboda, ale jsou i jiné pojmy svobody, které Berlin souhrnně označuje jako pozitivní, polemizuje s nimi, ale neupírá jim nárok na to, že se jedná o teorii lidské svobody. V tomto ohledu lze ocenit, že Kateřina Sluková dokázala reprodukovat hlavní Berlinovy argumenty, byť literaturu, o kterou se opírala poměrně zúžila na hlavní Berlinův text a už se nepokusila přiblížit další pozice obhájců negativní svobody, jako byl např. Hayek a pod. Ve druhé kapitole autorka vyložila hlavní teze jednak Taylorovy kritiky negativní svobody a také přiblížila Taylorův koncept opírající se o rozlišení svobody jako konání a svobody jako příležitosti. Rovněž zde lze říci, že autorka dokázala srozumitelně zachytit hlavní Taylorovy myšlenky, ale také zde možno uvést, že přeci jenom opomenula širší teoretické zázemí Taylorova pojetí občanského republikanismu. Následující kapitoly se pak zabývají kritikou Rawlsova konceptu práv a politické neutrality, které s liberálním pojetím svobody úzce souvisí. Oceňuji, že autorka rozšířila záběr svého výkladu liberalismu, když tématem se stává priorita práv a neutralita liberálního pojetí spravedlnosti. Do polemiky s liberalismem pak autorka uvádí Michaela Sandela a Alasdaira MacIntyru.

V závěru práce se autorka vrací ke své hypotéze, z níž vycházela. Chtěla zjistit, nakolik se u těchto poměrně odlišných kritiků liberalismu dá vysledovat nějaké společné polemické jádro či argumentační linie, kterou by bylo možno považovat za všeobecně uznávané slabé místo liberálního pojetí svobody. Není až takovým překvapením, že tímto slabým místem liberalismu shledává morálně vyprázdněné pojetí svobody. Slabinou výkladu ovšem byla poněkud slabší báze základní literatury, která se omezuje na elementární texty uvedených autorů, aniž se podaří rozšířit záběr polemiky o další autory a témata.

Souhrnně bych řekl, že Kateřina Sluková náležitě osvědčila své teoretické schopnosti i dovednosti stylistické. Byla schopna osvojit si potřebné penzum literatury a srozumitelně reprodukovat náročnou teoretickou diskusi - s drobnými výhradami, které jsme uvedl. Navrhuji proto klasifikovat její práci známkou velmi dobře.